

URL: https://proximaresearch.com/ua/ua/novini/suchasni-crm-systemy-vs-klasichni-crm-systemy-tehnologichne-ta-intelektualne-porivnyannya/?utm_source.

5. Штучний інтелект – що це: види, приклади, програми III - Ukrainian Digital Community. Ukrainian Digital Community. URL: <https://ukrainiandigital.com/strong-yak-stvoryty-vlasne-onlayn-navchannia-strong>.

Писаренко В.О.,

Студент ОНП «Економіка», 2 курс,

Національний університет «Києво-Могилянська академія»

ІННОВАЦІЇ ЯК ДРАЙВЕР ПРОДУКТИВНОСТІ В УМОВАХ ЕКОЛОГІЧНОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЕКОНОМІКИ

В умовах екологічної трансформації економіки та посилення кліматичних викликів, інновації відіграють дедалі важливішу роль у формуванні сталого зростання продуктивності. Виклики сучасності — енергетична криза, вичерпність ресурсів, загроза втрати екосистем, які потребують перегляду підходів до виробництва, використання ресурсів та управління економічними процесами. Особливої актуальності це набуває для України, де після кризових потрясінь та на тлі війни стоїть завдання не лише збереження, а й відновлення економічного потенціалу.

Згідно з даними Державної служби статистики України, рівень інноваційної активності промислових підприємств у 2022 році склав лише 20,2% [1]. Для порівняння, середній показник по ЄС становить близько 45–60%, залежно від країни. Такий розрив свідчить про суттєвий невикористаний потенціал національної економіки у сфері інновацій. Екологічно орієнтовані інновації можуть забезпечити скорочення витрат на 15–25%, зменшення викидів CO₂ на 30% та зростання ефективності використання ресурсів у промисловості [2].

Причини недостатнього рівня інноваційної активності в Україні є комплексними. Підприємства зіштовхуються з обмеженим доступом до фінансування, низькою інтеграцією науки та виробництва, браком кваліфікованих кадрів у сфері green skills, а також із відсутністю стимулюючої державної політики щодо сталих інновацій [3]. Крім того, економічна нестабільність та наслідки війни створюють додатковий тиск на підприємства, які вимушені концентруватися на виживанні, а не на стратегічному розвитку.

В умовах посткризового відтворення інноваційна активність є ключовим фактором не лише відновлення економічного потенціалу, але й формування нових конкурентних переваг. Інноваційний компонент дозволяє знижувати витрати, скорочувати виробничий цикл, автоматизувати бізнес-процеси та покращувати адаптивність підприємств до змін ринкового середовища [4]. Зокрема, впровадження цифрових технологій та інтелектуального управління дозволяє підвищити продуктивність на 15–25% і забезпечити довгострокову стійкість навіть у складних економічних умовах.

Для забезпечення зростання продуктивності через інновації в умовах екологічної трансформації доцільно реалізувати такі комплексні заходи:

1. *Стимулювання розвитку екологічно орієнтованих інновацій.* Запровадження державних програм підтримки підприємств, які впроваджують green-tech рішення, має стати пріоритетом економічної політики. Можливими інструментами є: пільгові кредити на еко - технології, гранти на розробку енергоощадних проектів, компенсація витрат на «зелене» патентування. Створення цільового фонду екологічних інновацій дозволить акумулювати ресурси на розвиток критичних технологій у сферах енергетики, транспорту та будівництва.

2. *Створення регіональних центрів інноваційної трансформації.* Такі центри мають виконувати функцію локальних хабів підтримки інноваційної діяльності, особливо для малого та середнього бізнесу. До їх завдань можуть входити: надання експертної підтримки, консалтингові послуги щодо впровадження ESG-стандартів, спрощення доступу до дослідницької

інфраструктури. Центри можуть функціонувати на базі університетів або індустріальних парків та координуватись у рамках національної інноваційної стратегії.

3. *Модернізація професійної освіти та розвиток green skills.* Формування екологічної продуктивності неможливе без підготовки фахівців нової генерації. Потрібна інтеграція тем екологічного менеджменту, цифрових рішень, індустрії 4.0 у програми закладів освіти. Особливу увагу слід приділити створенню коротких курсів, мікро сертифікатів, дуальних програм для ІТ-фахівців, інженерів, аграріїв, що дозволить швидко перекваліфікувати кадри до потреб ринку.

4. *Розвиток цифрової інфраструктури.* Цифровізація виробництва та управління є основою сучасної продуктивності. Йдеться не лише про впровадження автоматизованих систем чи датчиків у виробництво, але і про повну цифрову трансформацію бізнес-процесів. Наприклад, використання big data дозволяє прогнозувати споживання енергії, а інтеграція IoT – оптимізувати логістику та знизити викиди. Держава має підтримувати цифровізацію через ваучерну підтримку, податкові знижки та консультаційні програми.

5. *Реформування податкової політики.* Інноваційно активні підприємства мають отримувати відчутну податкову підтримку. Це може включати: звільнення від ПДВ на імпорт обладнання для зеленої трансформації, податкові кредити на впровадження технологій із сертифікатом енергоефективності та прискорену амортизацію для інноваційних об'єктів. Такі заходи дозволять зменшити фінансове навантаження та зробити інвестиції в інновації більш привабливими.

6. *Підтримка інноваційних кластерів та стартапів.* Формування спеціалізованих кластерів у сфері зеленої енергетики, переробки відходів, біоекономіки дозволить забезпечити концентрацію знань, кадрів, обладнання та ринків. Важливо створити сприятливе середовище для green-tech стартапів, у тому числі через інкубатори, акселераційні програми, менторство та грантову підтримку. Що також стимулюватиме трансфер технологій із університетів у бізнес.

7. *Розширення міжнародного співробітництва.* Україна має використовувати можливості співпраці в межах програм ЄС, таких як Horizon Europe, European Green Deal та LIFE. Це дозволить отримати фінансування, доступ до інноваційних екосистем, найкращих практик та технологій. Варто розвивати партнерства з університетами, R&D-інститутами та компаніями з країн ЄС для реалізації спільних проєктів з екологічної трансформації.

8. *Створення платформи національного моніторингу інновацій.* Для оцінки впливу інновацій на продуктивність необхідна прозора система збору, аналізу та візуалізації даних. Така платформа має акумулювати інформацію про проєкти, обсяги інвестицій, ефекти для підприємств та екології. Вона стане інструментом прийняття рішень для уряду, інвесторів і громадськості, а також сприятиме підвищенню довіри до інноваційних процесів у країні.

Таким чином, інновації в умовах екологічної трансформації є не просто засобом модернізації, а необхідністю для виживання, розвитку та сталого зростання підприємств. Завдяки інноваційному компоненту можливо досягти балансу між продуктивністю та відповідальністю перед майбутніми поколіннями. Реалізація запропонованих заходів створить основу для переходу української економіки до нової моделі розвитку: зеленої, ефективної, адаптивної.

Список використаних джерел

1. Державна служба статистики України. Інноваційна діяльність підприємств. URL: <https://stat.gov.ua/uk/datasets/innovatsiyna-diyalnist-pidpryemstv-1>. Дата звернення: 11.04.2025.
2. Економіка сталого розвитку: теорія, методологія, практика. Монографія / За заг. ред. д.е.н., проф. А.І. Скуратовського. – Запоріжжя: ЗНУ, 2020. – 275 с. URL: <https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi80/0059694.pdf>. Дата звернення: 11.04.2025.
3. Ярема О. О. Інноваційна діяльність як фактор екологічної трансформації економіки // Ринкова інфраструктура. – 2022. – Вип. 66. – С. 6–10. URL: <https://rni.com.ua/index.php/ri/article/view/51/49>. Дата звернення: 11.04.2025.
4. Долженко Д. Інноваційний компонент як драйвер відновлення економічного потенціалу підприємства / Наук. кер. О.В. Ареф'єва, д.е.н., проф. – Державний університет «Київський авіаційний інститут». – 2023. – 6 с.